

S ACCESSEM 2 500 KM MAROKEM

DO MAROKA VYRÁŽÍM UŽ POČTVRTÉ. PŘIPRAVIL JSEM SI ZBRUSU NOVÉ TRASY A NEBUDE TO JEN JEZDĚNÍ KOLEM ZÁKLADNÍHO TÁBORA V DUNÁCH ERG CHEBBI. V PLÁNU MÁME NEJEN NAVŠTÍVIT SAHARU A ATLAS, ALE I VZDÁLENÉ VODOPÁDY NEBO HORSKÁ JEZERA...

V jednu hodinu 28. února vyrážíme ve složení Radek – Yamaha Gri-zzly 700i, Václav – Kawasaki Brute Force 750 a já s Accessem Max 750i LT. Hned za hranicemi padá sníh. Naštěstí obavy z přejezdu Brenneru byly zbytečné. K trajektu přijíždíme ve čtyři odpoledne a hned mizíme v jeho obrovských útrobách. V šest se vyplouvá, po 48hodinové plavbě jsme v Maroku. Dvě hodiny strávíme vyloděním a vyřizením dokumentů na celnici, pak najíždíme za branami na dálnici. Následuje noční přesun do základního tábora Tifina v Erfoudu, kam dorážíme dopoledne v deset. Bez odpočinku, natěšeni na zážitky, se připravujeme na desetidenní okruh. Po čtyřech hodinách vyrážíme směr Sahara. Hned za městem Risaní mizíme mezi pahorky v prachu. Jindy suchá místa tu překrásně kvetou. V řečišti protéká místy voda a zase mizí v písku. Užíváme si prvních písečných přespů. Potkáváme zdivočelé muly. Hledám místo na oběd někde v blízkosti vody na koupání. Břehy jsou zrádné, plné bahna - skořepina na něm je nevyzpytatelná. Nechce se mi hned první den být od bahna a vyprošťovat z něj

čtyřkolku. Po chvíli nacházím pevné dno s průzračně čistou vodou. To je ono. Jenže Radek a Věna nikde. Ani je neslyším. Vyjždím na nejvyšší dunu v okolí a v hustém porostu vidím vyčnívat vlajku. Jedu za nimi. První problém. Radkovi se vytrhl zadní nosič, i s kufrem a kanystry leží na zemi za ním. Drží na dvou ohnutých slabých vzpěrách. Sundáváme, co jde, a vracíme nosič zpět do původního tvaru. Kurtami ho zafixujeme. Co teď? Jet dál, nebo se vrátit? K nejbližší vesnici to máme 20 km vzduchem přes pahorky. Zpět do tábora to po svých stopách máme 65 km, ale to bychom přes členitý terén nedojeli. Sáším na jistotu a jedeme do kempu Tifina, kde nám ochotně pomohou najít nějakou dílnu, ve které vyztužíme rám nosiče. Hledám jinou cestu, po-

TEXT a FOTO: Jarda „Červík“ Černý

kud možno co nejpříjemnější. Po 40 km jsme na asfaltové silnici. Nosič zatím drží. V sedm jsme v kempu. Po pěti hodinách jízdy máme za sebou 160 km. Před půlnocí opraveno a připraveno ráno vyrazit směr Sahara.

2. den

Pozměňuji plán trasy. Dnes to bude převážně o rychlosti bez použití asfaltu. U první benzínky dotankujeme vše do plna. Radek nedočkavě bere zelenou pistoli a tankuje. Berber rozhazuje rukama a cosi haleká. Jediné, co jsem pochopil - je to nafta! To ten den začíná. Naštěstí začal plnit kanystry, tak je pohroma zažehnána. Při placení nás ještě obere o pár dirhamů. Asi spropitné... Hurá do terénu. Je sucho a hodně to prší. Naše rozestupy jsou i kilometrové, ale stále na dohled. Dostáváme se na rovné pláně, kde už jedeme vedle sebe. Rychlost kolísá mezi 80 až 100 km/h, podle hrubosti podkladu. Občas se i naše přeložené mašiny odlepi od země. Svízně svezení po dvou hodinách pustou krajinou bez jediného stromu ukončujeme pod hustým porostem zeleně v řečišti, kde si dáme občerstvení. Jemné, rovné písčité dno poskytuje komfortní odpočinkové svezení, ale stále jsme ve stěhu.

Klesající voda vymlela i menší strouhy zařízle i metr do dna koryta. Po 20 km opouštíme řečiště, které jde jiným směrem, než potřebujeme. Dostáváme se do zemědělské oblasti. Vodu tu čerpají z hlubin. Snad sto let staré čerpadlo poháněné ještě starším motorem, který je krmený z propanbutanové lahve. Prostě skvost do muzea tu stále plní svou funkci. Posledních 50 km je nekonečných. Dostali jsme se na širokou cestu, připravenou zřejmě několik let na asfaltový povrch. Monotónní jízda nás unavuje. Pár kilometrů

před Zagorou zastavujeme, abychom ulevili ztuhlému palci. Zjišťuji, že mám naprasklý držák nosiče. Pětimilimetrová páskovina praskla u oka, kudy prochází šroub. Jak na zavolanou přijíždí žlutý Defender a zastavuje u nás. Byl to majitel největšího servisu v Zagore. Ochotně nám poskytuje služby. Po půl hodině držák zavařen a ukazuje nám své občůdky už ze sedla mopedu. Doporučuje nám krásný stylový hotýlek. Nejdříve chtěli za noc se snídaní 900 dirhamů, ale po chvilce smlouvání jsme na třetině.

3. den

Probuzení v nádherném hotelu s překrásnou zahradou... Po snídani hledáme benzínku, zakreslená v GPS neexistovala, byl to bod v pustině. Začalo hodinové hledání ropy. Museli jsme se vrátit do Zagory. Před Saharou, 20 km od hranic s Alžírem, je policejní kontrola, kde kontrolovali a zapisovali pasy. Potom už nás čekala pustina zvaná Sahara. V dále vidíme první duny. Zkoušíme, co naše těžce naložené stroje zvládnou. Písek je jemný a ani po návětrné straně není utáhlý. Zdoláváme malé, 20metrové duny. Pomaličku se rozjíždíme. Po hodině tréninku přichází první karambol. Radek nezvládl otočení ve svahu a nedobrovolně opouští svůj stroj, který v kotrmelcích pod ním mizí. Co šlo, očesal - zrcátka, plexištít i držáky na vodu. Působíme, co půjde ještě použít, a vyrážíme směr hotel. V dotyčném místě nic takového zase není. Jen rozpadlé ruiny, kam pastevci zaženou na noc svá stáda. Další bod kousek od nás je zdroj vody. Ten tam sice byl, ale oběhán zdí a uvnitř políčka. Začíná zapadat slunce. Míříme do dun, kde jsou značeny kempy. Ty už tam po tmě nacházíme, jsou zde berberské stany a hlavně voda. Sprchy tu už několik let nefungují. Na mytí dostáváme kýbl. Vytahuji svou mobilní sprchu a berbeři se nestačí divit, jak jsme vybaveni. Venca jim ukazuje, jak se chytá do lasa. Je totiž šampion rodeových disciplín... Oni na oplátku berou bubínky, barely a spustí svou hudební produkci.

4. den

Brzo ráno nás probouzí prudký vítr. To, co nás čekalo venku, jsem už nechtěl zažít. Řádila tam písečná bouře. Než jsme stačili opravit Radkovi plexištít americkou páskou, už nám berbeři přinášejí snídaní. Bouře neustává a podle domorodců jen tak nepřestane. V plánu jsme měli průjezd velkým dunovým polem, což je v tomhle nereálné, proto ho budeme po kraji kopírovat. Sice je to delší, ale za to bezpečnější.

Postupně se proplétáme mezi hromádkami písku, až se pomaličku začínáme od nich vzdalovat. Vítr sice neustává, zato je větší viditelnost. Odjíždíme k osamocené stolové hoře, kterou máme v plánu objet. Za ní už je vzduch o poznání čistší. V dále vidím rychle jedoucí nákladní automobil. Uhýbám mu z cesty, aby mě nezasypal prachem. Beru do ruky foťák a snažím se ho vyfotit. Prožene se kolem a najednou se driftem otáčí a jede ke mně. Vyskočili dva vojáci a berou mi z ruky foťák. Pochopil jsem, o co jde, tak než mi ho stačili zničit, mažu před nimi fotky, které jsem zrovna pořídil. Omluvil jsem se, že jsem netušil, že jde o vojenské vozidlo. Naskočili do kabiny a pelášili dál. Konečně se přibližujeme k městečku Foun-Zguid, kde budeme moci dotankovat hladového Bruta. Před městem je závora a zase vojáci. Kontrolují pasy a vyptávají se, odkud jedeme a kam míříme. V městečku si dáváme oběd a všichni se připojujeme k místní Wi-Fi. Potom už nás čeká průjezd kaňonem, který ještě nikdo neprojel. Domorodci nechápavě pozorují, kam to míříme. Stoupáme proti proudu kamenitou cestou, která pomalu zarůstá. Ta končila v poslední vesnici. Rozhodujeme se pokračovat korytem řeky, až kam to půjde. Tma nás dostihla a jsme nuceni se utábořit. Za zpěvu žab usínám.

5. den

V sedm ráno mě probudila zima. Pouhých pět stupňů. Jdu najít dřevo na oheň. Kromě palem a rákosí tu nic neroste, ale na ohřátí to postačí. Balíme a razíme dál soutěskou. Obtížnost terénu stoupá. Mění se to v trialovou jízdu. Sesedáme z kolek a jdeme hledat, kudy dál. Domorodec tvrdí, že tu chodí, ale tak maximálně s naloženým oslem. Dáme ještě koupel v horské bystřině a obrácíme zpět k první odbočce naším směrem. Ačkoli jsme neprošli, tak tenhle průzkum za to stál. Potkáváme novou pevnost a kolem nezvykle spoustu nových kamionů. Po přiblížení zjišťujeme, že jsou to částečně kulisy. Natáčí se zde historický film. Pro tyto účely do této oblasti udělali novou cestu, které chyběl už jen asfaltový koberec. Betonové plochy, které jsme potkali uprostřed pustiny, slouží jako heliport. Pasoucí se velká stáda v okolí sloužila také k těmto účelům. Venca už zase somruje benzín. Jeho žízňivý Brut je zase na suchu. Nedaleko od filmařů je městeč-

ko, kde dotankujeme opět vše, co máme, a jedeme směr Atlas.

Šplháme až do 2 200 m n. m., kde jsou zbytky sněhu. Majestátné vrcholky se tu tyčí až do 3 800 m n. m. Už se stmívá a hotel značený v mapě nikde. Ochetný domorodec nám dává vizitku dalšího hotelu po cestě, ke kterému se dostáváme až po 45 km za hluboké tmy. Majitel už nás vyhlížel u cesty. Nevím, jestli se tomu dá říci hotel, ale čisté matrace na zemi a teplou sprchu tu mají. K večeři se podává polévka, tažin se skopovým a pomeranče. Teplota tu nepřesahuje 10 stupňů. Jdeme se zavrtat do dek.

6. den

Za rozbřesku sjíždíme z Atlasu směr vodopády Ouzoun Cascades. Jediná cesta v okolí přes hřeben je místy zasypána kamením a tajícím sněhem. Burácející voda v řekách tu není už průzračná, ale zakalená, jak bere, co jí přijde do cesty. Je to tu jak na houpačce. Pořád nahoru a dolů. Pohled z vrcholků do údolí, jak se kroutí cesta, je nádherný. K vodopádům přijíždíme odpoledne. Hned na parkovišti se nás ujme místní berber s 10metrovým šátkem namotaným na hlavě, který nás dovede do hotelu, potom nás protáhne vodopády a doporučí restauraci. Sám si sedne před ní a čeká, než se najíme. Poté nás odvede zpátky k hotelu, kde teče jen studená. Po setmění majitel a jeho kamarádi zapomínají na korán. Vytahují tvrdý alkohol a balí si hašiš. Jsou přátelští a na tento večer navazujeme družbu.

7. den

Brzo po ránu míříme znovu překonat Atlas k jezerům. U hotelu z kanystřů dotankuji a odlehčuji zadní nosič. Před sebou máme 190 km serpentin, šplhání a klesání. V záloze mám ještě 20 l v kanystrech, umístěných v nášlapech pro spolujezdce. V polovině cesty kluci dotankují. Já zkusím, kolik ujeďdu takhle naložený. Po 40 km před jezery mi začíná blikat rezerva a Věna do svého Bruta dolévá poslední kapky ze svých zásob. Klesání a stoupání kolem 1000 m každých 30 km tu je běžné. V jedné vesničce potkáváme španělské kolegy: 2x Can-Am a Polaris. Hledají, kde by natankovali, protože v horách mají převážně jen naftu. Benzín jim přes zimu došel a závoz nového se sem zatím nedostane. Po sedmi hodinách v sedle přijíždíme k jezerům. Než je projedeme, ještě navštívíme benzínku na doplnění pohonných hmot kousek pod jezery. Natankoval jsem 18,5 litru, takže průměrná spotřeba Maxe je pod 10 l. Jsem spokojený. Vracíme se k jezerům a u nich dáváme pozdní oběd. Poté nacházíme příjemné ubytování, konečně s teplou vodou a i nám tam zatopili.

8. den

Ráno máme omrzlé čtyřkolky. Vyrážíme na hřeben Atlasu. Domorodci nám říkají, že neprojedeme, ale to nás neodradí to vyzkoušet. Vždyť na ten sníh se těšíme. Cesta je hodně rozbahněná z tajícího sněhu. Úžlabiny mezi kopci jsou podmáčené velké pasti. Pokud to jde, využíváme jižní svahy, kde tolik

nezapadáme. Musím demontovat vlajku, která pod nánosy létajícího bahna od zadního kola ohýbá laminátový prut až k zemi. Místy už narážíme na první sníh. Pěkně umrzlý, nechá se po něm přejet. První větší závěje objíždíme, kudy to jde.

Na jedné rovné planině zkusím projet, ale těsně před koncem zapadám. Na řadu jde navíják. S přibývajícím nadmořskou výškou přitahuje. Poprvé беру lopatu do ruky a to jsem počítal, že ji využiji jen v dunách. Postupně se prokousáváme k hřebeni. Už na něj dokonce vidíme. Cesta je zařízlá do svahu. Hodně nafoukaného sněhu, ale kraj cesty je odtátý. Bohužel v jednom místě až moc a trhá se pode mnou. No nic. Jde na věc zase lopata, aby se přede mě dostal někdo, za koho se vytáhnou. Kluci jdou prozkoumat, jestli to má smysl. Odhazují jako divý a najednou se čtyřkolka pohnula. Začala se bokem sesouvat v podmáčeném sněhu ze svahu. Zafixuji ji za tažné navíjákem od Radka a sníh, co hází dolů, přihazují k předním kolu, aby ještě chvíli vydržela na místě, než kluci přijdou a pomůžou mi ji vyprostit. Už se vracejí z průzkumu. Zjišťují, že když se prokousáme ještě 100 m, máme vyhráno. Nahore sníh není. Čtyřkolku asi po půl hodině dostáváme zpět na cestu. Proházíme si 20 metrů koleje, aby nás držely před sesunutím do boku. Radek to jde vyzkoušet. Po 15 metrech zapadá. Musíme to bohužel vzdát. Bylo by to na dlouho si proházet cestu k vrcholu. Při zpáteční cestě už je sníh natolik rozbředlý, že při jednom přejezdu sněhového jazyka se propadám do strany, bohužel ale zase směrem ze svahu. Abych se nepřevrátil a čtyřkolka neskončila v kotrmelcích, беру за пlyn a prokoušu se předkem ze svahu. Tam ale hluboko zapadám, až po přední kufr. Radek s Vénou musí překonat tento úsek jinudy, abych se za ně mohl opět zapřáhnout a vytáhnout. Přihlížející dva domorodci s lopatami v ruce, jako kdyby na to celou zimu čekali, jdou na pomoc. Pod čtyřkolku bylo pár metrů sněhu. Tohle zapadnutí mě stálo čtyři konzervy a hodinu času. Potom už zapadl jen Věna

v bahně a celí zaprasení jedeme hledat ubytování. To nacházíme kousek nad soutěskou Todra.

9. den

Ráno dáváme hlavy dohromady a ještě se chceme na jeden den vrátit do Atlasu, než se od něj vzdálíme. Projedeme si soutěskou Todra a v městečku Tinerhir dotankujeme vše do plna. Pak si necháme odbahnit čtyřkolky. Poté se vracíme Todrou zpět a nad ní odbočujeme do hor. Cestáři tu odvedli kus práce, ale příroda je silnější - 45 km cesty je strženo vodou a jedeme převážně vyschlým korytem řeky, kde Radkovi znovu prasknul držák zadního nosiče, tentokrát na rámu. Aby toho nebylo málo, Vencovi se rozsvítila kontrolka řemene.

Po čtyřech hodinách jízdy v kamení začíná konečně cesta. Projíždíme soutěskou Dadés a míjíme zajímavé skalní útvary. Při jejich focení u nás zastavuje auto a z okénka se ozvalo: „Ahoj, co vy tady?“ Češi jsou všude... Ještě si projedeme známé serpenty nad Baumal Dades, kde pak hledáme nocleh.

10. den

Míříme do základního tábora tou nejméně náročnou cestou, aby Radkovo čtyřkolka dojela, aniž bychom museli po cestě svařovat. Tuto trasu, 240 km, jsem zvládl jako jediný na jednu nádrž. Opět fantastická spotřeba 7,5 l. Stále mě Maxik překvapuje. V kempu hned děláme základní údržbu. Máme najeto zatím 2 200 km. Radek sundává vše ze zadního nosiče. Už budeme jezdit jen v okolí jednodenky.

11. den

Na zajímavá místa v okolí vyrážíme jen s Radkem. Věna se musí podívat na řemen. Kontrolka už na něj upozorňuje 400 km.

Prohlídku začínáme polorozpadlým opevněním, které chránilo rolníky před nájezdníky a lupiči. Míjíme i nádherné oázy s nedotčenými palmami, až se dostáváme k malé přehradě, která zásobuje vodou políčka v Erfoudu a jeho okolí. Poté míříme k třem dílům. První je takzvaný šnek. Je to dílo německého architekta. Než si stačíme udělat pár fotek, už je tu berber na mopedu. Tvrdí, že má od všeho klíče a za 400 dirhamů nás provede. Usmloouváme to na polovinu. Vede nás točivými schody 20 m pod zem, kde je voda a schody pokračují dál pod hladinu. To dílo je jako malá zásobárna vody. V jeho horní části je ubytování. Chceme přejet k dalšímu dílu, ale přední kolo u mopedu je prázdné. Zručný berber během deseti minut stačil demontovat duši z kola, zalepit a vrátit zpátky, aniž by sundal přední kolo a už mizel v prachu. Druhé dílo jsou věžovité útvary ve tvaru souhvězdí střelce. Uvnitř je zase studna. Než si to stačíme projít, už máme vařený čaj, zvaný Whisky Berber.

Třetí stavba jsou schody do nebe. Uvnitř je zase studna a místnosti na spaní. Pro dnešek už máme písku a prachu dost, takže bereme směr Tifina, kde opravuje a dělá údržbu Věna. Ten nám oznamuje, že sice řemen má, ale bez speciálního šroubu nedokáže demontovat variátor. Snad zítřejší porci v dunách Erg Chebbi vydrží.

12. den

Hola hola, písečné duny Erg Chebbi volají. Je to takové velké pískoviště 10x25 km. Některé duny prý dosahují výšky až 200 metrů. Hezky prostředkem se do nich vrháme. Je poznat, že čtyřkolkám se jede bez zbytečného zatížení lépe. Zdoláváme postupně největší vrcholky jeden po druhém. Užívám si to. Pocit jistoty mi dává prodloužená verze Maxe. Ještě před obědem se zajdeme podívat na pozůstatky huti, v jejímž okolí se těžily a dodnes primitivně těží nerostné suroviny. V přilehlém okolí jsou ruiny francouzských kasáren a přes kopec je vesnička, která připomíná Chánov.

Poté bereme směr Ibrahym, kde na nás čeká tradiční berberský oběd. Podává se zeleninový talíř, tažin, skopové se švestkami, příloha rýže a opečený brambor. Na závěr nakrájené pomeranče se skořicí, jablka a čaj.

Posilnění vyrazíme ještě na jezero červených plameňáků. Tentokrát máme smůlu. Ani jeden se tu nebahnil. V poledne projíždíme do kempu.

13. den

Jedeme navštívit opuštěný rozpadlý ksůr za řekou. Dřevěná velká brána už nejde úplně otevřít, abychom se mohli uvnitř v jeho uličkách projet jako při jeho poslední návštěvě před lety. Uvnitř už je znát zub času. Tam, kde žily movitější rodiny, jsou ještě zachovalé společenské sály s dominantními sloupy a studnou uprostřed, jinak se vše postupně mění v hromady hlíny. Ještě navštívíme město Erfoud, kde nakoupíme suvenýry, a jedeme nakládat. Tím končí naše expedice Marokem. Na tachometru Maxe přibýlo 2 500 km a konečně se zastavil na 5 500 km za půl roku věrné služby.

